

Zöld sugár

Viszonylag ritkán érkeznek észlelések a zöld sugár jelenségéről, most azonban igazán látványos fotókat tehetünk közzé Kuli Zoltán jóvoltából (l. a képmellékletben), aki a következő beszámolót küldte:

„Egyik kedvelt elfoglaltságom a Piszkéstetői Observatóriumban esténként a zöld sugár fotózása. Nem túlzás ez így, mert a jelenség kifejezetten gyakori, a napnyugták több mint felénél felvillan a kis zöld sapka a korong tetején. A digitális technika elterjedésével több, ritkának gondolt jelenségről is kiderült, hogy valójában gyakoriak. Korábban a zöld légkörfény vagy a vörös lidércek se voltak könnyen elcsíphetők, amik szintén gyakorinak számítanak ma már, az érzékeny szenzorok korában. Az üstökösök és földsúrolók száma is mintha jelentősen megugrott volna, pedig régebben is ugyanennyien repkedtek körülöttünk, csak éppen senki vagy semmi sem fedezte fel a 20 magnitúdósan érkező és nem sokat fényesedő vándorokat. A zöld sugár esetében ugyanezt tapasztalom. Ha néhány havonta épp ráérős estém van Piszkéstetőn, és egy 200 mm-es teleobjektívvel vagy kis távcsővel sorozatfotót készítek a nyugvó napkorongról, az esetek nagyobb részében látszik a jelenség, csak annak mértéke változó. Az inverzió sokat tud dobni a látványon, de normál légköri viszonyoknál, nyár közepén, tavasszal, ősszel szintén meg szokott jelenni. A kb. 900 méteres tengerszint feletti magasságnak lehet némi köze a dologhoz, de sajnos nincs összehasonlítási alapom, alacsonyabb helyről nem szoktam vadászni rá. A technikáról annyit érdemes leírni, hogy a fényértékkorrekciót legalább –4-re szoktam állítani P módban a beégés ellen, és a színegyensúly tekintetében nem hagyatkozom a gép saját beállításaira, mert a rengeteg vörös megzavarja a gyári programot. Fókusz manuálisan, élőképpel állítok, a sorozatfelvétel időközére bevált az 1 másodperc.”

A zöld sugár észleléséről küldött érdeklő beszámolót Patak Ákos, aki 2022. január 24-én Pécsújhegyről észlelt.

„Szinte egész nap szikrázó napsütés, melykék égbolt, fagypont körüli hőmérséklet. Az előző éjszaka átvonult gyenge hidegfront kristálytiszta légkört hagyott maga után. A Pécs feletti nagyobb dombról, házunk erkélyéről szemlélődve, dél-délnyugati irányban lévő helyi hőerőmű kéményeiből függőlegesen száll fel a fehérüst, és kb. 150 méter magasságban hirtelen üllőszerűen szétterül. Ilyet ritkán látni – ekkor, 16:10 körül jött a kósza gondolat: »zöld sugár«! Egyszer már láttam ilyet! Gyors készülődés, távcső és állvány összeállítása az erkélyen...”

16:25 A lenyugvó napkorong a horizonthoz közelít, még kb. 5 fokra van fölötte.

16:30 A napkorong alakja erősen torzult, a horizonttal párhuzamos ellipszist formáz.

16:32 A korong két oldalán három-három sarkantyúszerű kitüremkedés-torzulás látható, melyek lassan a napkorong felső pereme felé »haladnak«, ahogyan a Nap a horizontot érinti.

16:36 A legfelső sarkantyú leválik, és ovális foltként narancs-zölde átmenettel enyészik el a lassú légköri kavargásban.

16:37 A középső sarkantyú is leválik, és örvénylő határvonalú vízszintes ellipszis formájában határozott, egy másodpercig tartó, erősen smaragdzöld felfénylésben elenyészik. Mérete kb. 5 ívperc.

16:38 A harmadik sarkantyú is leválik, de a horizonttól már csak kb. egy tized fokra van a napkorong felső pereme, már csak egy kb. fél másodperces felvillanás látszik, színe inkább vörösebe hajló zölde árnyalatú.

Végül, röviddel ezután a napkorong utolsó vörös fénye is kihuny a horizonton.

A megfigyeléshez használt távcső: APM 20x80 ED binokulár, SW AZ-3 mechanikán.”

Mzs